

20. Нова рада. – 1918. – № 23. – С. 1.
 21. Дорошенко Д. Вказ. праця. – С. 229.
 22. Галаган М. Вказ. праця ; Гольденвейзер. А. Вказ. праця ; Дорошенко Д. Вказ. праця ; Кедрин І. (Рудницький). Київ, 1918 / І. Кедрин (Рудницький) // Пам'ять століть. – К., 1998. – № 4. – С. 33–38 ; Лейхтенбергский Г. Вказ. праця ; Сумский С. Вказ. праця ; Петрів В. Споми́ни з часів Української революції (1917–1921) / В. Петрів. – Ч. 1 : До Берестейського миру. – Львів : Червона калина, 1927 ; Скоропадський П. Спогади / П. Скоропадський. – К. ; Філадельфія, 1995 ; Стефанович П. Вказ. праця ; Чикаленко Є. Уривок з моїх споминів за 1917 р. / Є. Чикаленко // Щоденник. Том 1 (1907–1917) : докум.-худож. вид. / Є. Чикаленко. – К., 2004. – С. 365–389.
 23. Петрів В. Вказ. праця. – С. 98.
 24. Державний архів Київської області. – Ф. Р-4823. – Оп. 1. – Спр. 16.
 25. Єфремов С. Під Обухом / С. Єфремов // Вітчизна. – 1995. – Вип. 5/6. – С. 15.
 26. Там само.
 27. Дорошенко Д. Вказ. праця. – С. 225.
 28. Чикаленко Є. Вказ. праця. – С. 387.
 29. Скоропадський П. Вказ. праця. – С. 120.
 30. Григор'єв Г. У старому Києві. Спогади / Г. Григор'єв. – К., 1961. – С. 306.
 31. Бош Е. Год борьбы / Е. Бош. – К., 1990. – С. 212.
 32. Чикаленко Є. Вказ. праця. – С. 387.
 33. Дорошенко Д. Вказ. праця. – С. 229.
 34. Нова рада. – 1918. – № 9, 10. – С. 2.
 35. Василенко К. Вказ. праця. – С. 84.
 36. Петрів В. Вказ. праця. – С. 135.
 37. Лейхтенбергский. Н. Вказ. праця. – С. 18 ; Чикаленко Є. Вказ. праця ; Киевская мысль. – 1918. – № 16.

O. Skorokhod

THE FIRST ATTEMPT: THE BOLSHEVIKS' SEIZURE OF POWER IN KYIV THROUGH THE EYES OF CIVIL POPULATION (JANUARY – FEBRUARY 1918)

The article focuses on the Kyiv residents' attitude towards the Bolsheviks' seizure of power in the city in 1918. The author approaches this problem from the perspective of historical anthropology.

УДК 94(477)1941-1943

Михайлюк М. В.

ДОПОВІДЬ ВАЛЬДЕМАРА МАГУНІЇ ЯК ДЖЕРЕЛО ДЛЯ ДОСЛІДЖЕННЯ НАЦИСТСЬКОГО ОКУПАЦІЙНОГО РЕЖИМУ В ГЕНЕРАЛЬНОМУ ОКРУЗІ «КИЇВ» (1941–1944)

У статті проаналізовано основні положення доповіді В. Магунії про дворічний досвід роботи на посаді керівника генерального округу «Київ» рейхскомісаріату «Україна». Розглянуто питання достовірності цього історичного джерела та доцільності його використання у науковій роботі.

Незважаючи на значну кількість праць вітчизняних істориків, діяльність нацистського окупаційного режиму в Україні залишається недостатньо дослідженою, адже документи цього періоду довгий час перебували під грифом «цілком таємно». Лише зі здобуттям Україною державної незалежності частина з них стала доступною для наукового опрацювання. Водночас значні масиви архівних справ колишніх радянських спецслужб і міністерства закордонних справ перебувають лише у службовому користуванні. Терміни секретності їхніх фондів визначені нормативною базою, хоча на практиці їх майже не дотримуються. Лише галузевий державний ар-

хів Служби безпеки України вважає за необхідне інформувати громадськість про розсекреченість тих чи інших архівних справ.

Одним із таких німецьких документів, що довгий час перебував у закритому режимі, є аналітичний звіт В. Магунії, який протягом окупаційного періоду обіймав посаду керівника генерального округу (далі – г/о) «Київ» рейхскомісаріату «Україна». Перша копія його письмової доповіді від 31 травня 1944 р. зберігається у Центральному державному архіві вищих органів влади та управління України [1], друга – у Бундесархіві (Кобленц, Німеччина) й опублікована у збірнику «Україна у Другій світовій війні у доку-

ментах» [2]. Однак, на жаль, дослідники, які вивчали нацистський окупаційний режим в г/о «Київ» – В. Удовик [3], О. Гончаренко [4], Т. Заболотна [5], – не приділяли належної уваги цьому джерелу. Тому мета статті – з'ясувати на основі компаративного аналізу достовірність історичного джерела та доцільність його використання в наукових роботах під час дослідження нацистського окупаційного режиму в г/о «Київ».

У своїй доповіді В. Магунія детально аналізує досвід роботи на посаді генерального комісара, досить чітко відтворює проведення окупантами соціально-економічних і політико-ідеологічних заходів в окремо взятому регіоні, що охоплював сучасні Київську, частково Черкаську і Полтавську області, описує реакцію населення на діяльність нацистської адміністрації, функціональні обов'язки німецьких структур і причини незадовільної роботи тих чи інших служб на території юрисдикції цивільних органів влади. Характерним є те, що автор історичного джерела не прикрашає дійсність, висвітлює й оцінює роботу окупаційної влади без зайвої тенденційності та політичної заангажованості, інколи допускаючи не зовсім коректну й різку форму викладу власних думок.

Керівник г/о «Київ» акцентує головну увагу на тому, що гітлерівський режим недооцінив військово-політичну могутність СРСР, а політичні успіхи нацистського керівництва залежали від військових здобутків Вермахту. Автор критично висловлюється про кадрову політику Берліна, оскільки переконаний у тому, що на східні окуповані території направляли не найкращих представників німецького суспільства, зокрема тих, які не знайшли належного професійного застосування у III Рейху. Найсуттєвішою помилкою, на думку В. Магунії, була ідеологічна робота з представниками окупаційної влади, яким навіть вважали думку про їхнє панівне становище на окупованих землях відповідно до расової теорії про арійську перевагу над слов'янськими народами. Істотними недоліками доповідач вважав запізнілий початок роботи НСДАП у Київському регіоні; відсутність інструкцій із дисциплінарних і кримінальних покарань за незначні злочини, спрямовані на підірив авторитету німецького керівництва; носіння коричневої уніформи, оскільки у фронтовиків складалося враження, що люди у партійній формі вели вільготне життя в тилу; незалежність від цивільної адміністрації поліцейських формувань і транспорту (перебували під контролем Вермахту), поштового зв'язку (підпорядковувався рейхскомісару), а також дорожнього будівництва (ним опікувалася організація «Тодт») [6].

Попри наявність повністю укомплектованих різних поліцейських штабів, поліцейських сил у

г/о бракувало. Кадрового потенціалу німецької поліції вистачало лише на те, щоб оформляти оперативні повідомлення та звіти, а також віддавати розпорядження своїм підлеглим – допоміжним місцевим поліцейським формуванням. Щодо бойової готовності В. Магунія зазначив, що німецька поліція навіть віддалено не могла зрівнятися із силою ворога, оскільки і поліція, і жандармерія мали погану організацію роботи, недостатню мобільність, їм постійно не вистачало зброї і транспортних засобів [7]. Як зауважує І. Дерейко, створення місцевого поліцейського апарату стало вимушеним кроком нацистів, оскільки їм бракувало власних сил. Німецькі гарнізони і поліцейні відділки були присутні лише в районних центрах і важливих містах, а всю ситуацію у сільській місцевості мусили контролювати шуцмани індивідуальної служби [8].

Недостатньо розвинутою була мережа зв'язку. Навіть за мирних обставин генеральний комісар мав труднощі зв'язку зі своїми гебітскомісарами, не враховуючи бойової обстановки або умов відступу німецьких військ. Частим явищем стала неможливість вчасно зв'язатися по телефону з окремими районами г/о. На думку В. Магунії, єдиною службою, що працювала бездоганно й вирізнялася ефективністю, була SD [9].

Аналізуючи діяльність німецької адміністрації, генеральний комісар із сумом констатував, що його підлеглим не дозволялося користуватися пасажирськими потягами Вермахту, а якщо вони все ж таки наважувалися на це, то їх часто висаджували просто посеред поля. На великих вокзалах представники цивільної влади нерідко стояли у загальній черзі до білетної каси поряд із місцевим населенням, що вважалося неприпустимим. Також В. Магунія скаржився на те, що чиновників цивільних органів влади не часто жалували грамотами та подяками за віддану працю, а ті, хто їх отримував, чекали по кілька місяців, на відміну від офіцерів Вермахту. «Військова адміністрація охоче прагнула до того, щоб розповсюдити свою владу якомога глибше в тил, не поступаючись своїми повноваженнями цивільній адміністрації. І якщо вони в кінцевому рахунку змушені були поступитися нам, то це відбувалося лише за особистим розпорядженням фюрера, а не за бажанням Вермахту», – зазначив комісар [10].

В. Магунія спостерігав велику недовіру українців до заходів окупаційного режиму щодо реформування освітньої галузі, зокрема запровадження чотирикласної шкільної освіти. Практична реалізація шкільної політики була неефективною, оскільки більшість шкіл округу з різних причин перебували під замком. Відкриття професійно-технічних училищ довело нестачу молодих кваліфікованих кадрів. Для поліпшення

становища в освітній сфері генеральний комісар радив у майбутньому очистити навчальні заклади від «більшовицьких елементів» та посилити контроль за виданням навчально-методичної літератури [11].

Дійсно, ситуація з реформуванням середньої та вищої освіти була не найліпшою. На початку окупації виявилось, що більшість навчальних закладів не готові до роботи, оскільки під час військових дій шкільні будівлі зазнали пошкоджень від вибухів та бомбардувань. До того ж відбувалося нецільове використання шкільного приміщення окупаційною владою під шпиталі, склади, приватні фірми, у шкільні забирали запаси палива і передавали їх у розпорядження військових комендатур, частину з яких було пограбовано.

Під час окупації робота загальних шкіл відновилася. Однак нерозв'язаною залишалася проблема постачання палива, електроенергії, харчування, не вистачало коштів на ремонт комунікацій. Деякі школи працювали не у власному приміщенні, а в кімнатах інших шкіл або приміщеннях дитячих садків. Не вистачало підручників і методичних матеріалів з основних навчальних дисциплін. А. Розенберг пропонував налагодити їх випуск у Берліні, але його пропозиції залишилися не почутими. Зі шкільних бібліотек масово вилучали радянську літературу, крім творів дореволюційних класиків.

Відтак київські вчителі були змушені самотужки складати букварі, писати слова, речення, навіть уривки оповідань і вивішувати їх у класі для читання. Як слушно зазначив О. Потильчак, часткове відновлення системи середньої професійної освіти та окремих вищих навчальних закладів в окупованій Україні здійснювалося лише з метою задоволення потреб німецької влади у фахівцях технічних і сільськогосподарських спеціальностей. Вищі навчальні заклади часто існували лише на папері [12]. Із наближенням фронту освітні установи взагалі припинили свою роботу. Окупаційна влада використовувала викладачів на роботах із риття окопів, траншей та інших оборонних споруд.

Значна увага в доповіді В. Магунії зосереджена на причинах співробітництва мешканців окупованої території з органами німецької влади. Зокрема, генеральний комісар зауважував, що основна маса українців охоче співпрацювала з новим режимом, незважаючи на досить низьку щомісячну зарплату в 45–80 рейхсмарок (450–800 крб), за яку восени 1943 р. можна було купити на базарі лише 2–3 фунти (900–1350 г) вершкового масла. На продуктову картку населення отримувало хліб, сіль і трохи перлової крупки. Постачання м'яса відбувалося нерегулярно, а жиру не видавали взагалі. Продуктову норму, у кращому разі частку від потреби, отримували

лише ті, хто перебував на службі в німецьких органах влади. Утриманці осіб, які працювали, задовольнялися набагато меншим раціоном. Та українці навіть за таких умов продовжували працювати роками [13].

«За що ж працював на німців українець? Чи можна у такій ситуації очікувати особливого старання, радісної участі та добросовісності? ... Можна відкрито сказати, що у цьому питанні при советах їм жилося краще» [14], – констатував В. Магунія і з метою підвищення продуктивності праці пропонував на майбутнє негайно вирішити проблеми з незадовільним харчуванням населення та виділяти одяг і взуття тим, хто ретельно працюватиме на нових господарів.

Такий стан справ був спричинений відсутністю у громадян альтернативи у виборі роботи, оскільки посадовий оклад нараховувався згідно з розпорядженнями окупаційної влади «По врегулюванню зарплати та умов праці промислового робітництва» (набуло чинності 01.12.1941 р.), «Про обмеження зміни місця роботи» (04.03.1942 р.), «По врегулюванню зарплати і умов праці для всіх місцевих службовців, зайнятих на роботі в німецьких установах» (набуло юридичної сили 01.04.1942 р.).

Спостереження керівника г/о підтверджені даними Т. Заболотної, яка, вивчаючи документацію київської міської управи, з'ясувала, що норми постачання продуктів харчування за щомісячними картками були диференційованими і залежали від категорії громадян. До першої належали непрацюючі, до другої – утриманці працюючих осіб та родини тих, хто виїхав на роботу до Німеччини, до третьої – працівники всіх підприємств та установ, до четвертої – фольксдойче та робітники, зайняті на важких роботах. Представники останньої категорії отримували найбільшу кількість продуктів: 10 кг хліба, 2 кг круп, 1 кг цукру, 1,2 кг м'яса і картоплю. Для інших категорій ця норма була значно нижчою, а цукру та круп взагалі не передбачалося [15]. Звісно, «продуктовий кошик» навіть для четвертої категорії киян не забезпечував прожиткового мінімуму, тому люди намагалися щось виміняти або продати на місцевому ринку. Однак брак основних продуктів харчування спричинив значний стрибок ринкових цін, що сягнули спекулятивних висот. Станом на грудень 1941 р. буханка хліба вже коштувала 120–150 крб, десяток картоплин – 10–15 крб, літр молока – 30–40 крб, 1 кг вершкового масла – 800 крб [16].

Ще одним болючим питанням стало відправлення робочої сили до III Рейху. В. Магунія вказував на те, що з г/о було відправлено найбільший контингент робітників, оскільки станом на березень 1944 р. загальна кількість остарбайтерів становила 450 тис. осіб, із них 100 тис. пої-

хали добровільно. Його цифри майже збігаються з підрахунками В. Удовика, за якими до Німеччини вивезено 432 тис. 429 осіб [17]. Проте дані Т. Пастушенко містять іншу цифру – 174 тис. 263 особи, мобілізовані з Київщини без урахування міста Києва [18]. З огляду на це неможливо встановити точну кількість осіб, відправлених до Німеччини, адже підрахунки дослідників суттєво різняться. Хоча, як відомо, правду завжди варто шукати десь посередині.

У своїй доповіді генеральний комісар порушує і церковне питання. Надання окупаційною владою можливості відносно вільно діяти як автономній, так і автокефальній церквам В. Магунія вважав правильним рішенням, адже вони надійно «служили» німецьким господарям і сприяли поверненню населення на бік нової влади навіть під час несприятливих для режиму умов. Найлояльнішою до німецької адміністрації комісар вважав автокефальну церкву, адже переважна більшість її діячів були налаштовані антирадянськи, проте суттєву помилку вбачав у наслідуванні більшовицьких методів вирішення церковного питання у шкільній освіті, зокрема щодо заборони викладання релігієзнавства та Закону Божого [19].

Церковні справи були важливою складовою нацистської політики. На початку окупації у Києві було створено Українську церковну раду (УЦР), яка представляла інтереси автокефальної православної церкви. Одночасно діяла й автономна православна церква Московського патріархату. Протистояння між двома конфесіями грало на руку німецькій владі, яка підтримувала міжрелігійний конфлікт, хоча перевагу віддавала автономістам. Про це свідчить надання автономній церкві у Києві 14 церков і 8 монастирів. Автокефальна ж отримала лише Андріївський собор, релігійні споруди на Солом'янці та Деміївці [20].

Особливу увагу в доповіді звернуто на причини неефективності німецької пропаганди та проведення контрпропагандистських заходів з боку більшовиків. В. Магунія вважав великим недоліком необґрунтовані обіцянки пропагандистів Вермахту надати Україні самостійність після звільнення від більшовизму. Населення повірило військовій владі, а натомість відбувся прихід цивільної адміністрації з її жорстокими методами управління через потребу у людських ресурсах, продуктах харчування і сировині. «Наша політика, спрямована, у першу чергу, на максимальне використання землі та придушення будь-яких прагнень [українців] до самостійності, виявилася правильною, – констатував генеральний комісар. – Неправильним було те, що перед українцями занадто часто демонструвалася наша політична мета, а ми не доклали жодних зусиль, щоб створити перед ними якесь політичне

світло. У 1941 р. український народ радо вітав нас як визволителів... Тоді це було в наших руках – висловити девіз, який міг би пройти з великим успіхом. Проте такого політичного та пропагандистського закликів бракувало, саме тому пропаганді важко було залучити людей для наших цілей» [21].

Аналізуючи окупаційну політику, керівник Київського округу дійшов висновку, що захоплення від німецької влади в українців швидко зникло, оскільки під тиском обставин воєнного часу було вжито непопулярних заходів із придушення політичних вимог у питанні роз'яснення майбутнього статусу України, що для мешканців окупованої території так і залишилося нез'ясованим. Ще одним недоліком автор доповіді вважав неправомірність заміни на багатьох підприємствах українських керівників німецькими посадовцями, що викликало невдоволення місцевої інтелігенції [22].

Радянські методи пропаганди з використанням розвиненої радіомережі в містах і усної агітації на селі В. Магунія вважав досить ефективним засобом виховання українського народу. Радянські листівки й брошури мали позитивний вплив через те, що враховували індивідуальні риси східних народів і не містили жодних погроз покарання. «Що стосується нашої пропаганди, то вона мала безліч недоліків, тому українці не звертали на неї увагу і не сприймали серйозно, – зазначив генеральний комісар. – Наприклад, ми часто погрожували всілякими покараннями, однак через слабку організацію наших органів влади виявилися безсилимими, коли справа доходила до їх виконання. Не вистачало політичних лозунгів. Після того, як більшовики перейшли Дніпро, нашої пропаганді вже ніхто не вірив. Пропаганда ж ворога використовувала такі поняття, як “Вітчизна”, “Батьківщина”, “релігія”, хоча протягом 22-х років розстрілювали кожного, хто наважувався про це заговорити» [23].

Беручи до уваги попередні прорахунки німецької пропаганди, В. Магунія пропонував на майбутнє забезпечити агітаційно-пропагандистською підтримкою всі політичні заходи окупаційної влади, встановити тісний зв'язок головних управлінь із центральним управлінням пропаганди, створити інститут референтів пропаганди при всіх головних управліннях, а також для ефективної пропаганди краще використовувати місцевих жителів, які побували в Рейху. «Нічого доброго не можу сказати на адресу пропаганди засобами кіно. В основному демонструвалися, виходячи з фінансових міркувань, халтурні фільми, які могли викликати у глядачів все що завгодно, але не симпатії до нас. На жаль, це було часто. Фільми, присвячені питанням культури, і навчальні картини використовували-

ся дуже рідко», – констатував генеральний комісар [24].

Особливим недоліком у процесі проведення пропагандистських заходів він вважав наявність мовних труднощів, оскільки адміністрація своїх перекладачів не мала, а використання послуг фольксдойче не виправдали себе. Халатний або неправильний переклад суті проведених заходів призвів до втрати українцями бажання працювати на новий режим, що згодом позначилося на зростанні пасивного чи активного руху Опору. З огляду на це В. Магунія рекомендував на майбутнє серйозніше поставитися до підготовки кваліфікованих і сумлінних кадрів-перекладачів [25]. Щодо закидів про розгортання діяльності підпільно-партизанських загонів на підконтрольній йому території генеральний комісар до-

повів, що політика цивільних органів влади до виникнення та поширення «бандитизму» жодного відношення не мала, оскільки партизанські формування діяли й в областях, які перебували поза межами відповідальності цивільного управління [26].

Таким чином, доповідь керівника г/о «Київ» яскраво демонструє труднощі, з якими зіткнулися окупанти в ході роботи, відтворює внутрішні протиріччя в середовищі окупаційної адміністрації та політику нового режиму стосовно завойованих народів. Отже, з точки зору респектабельності та інформативності історичного джерела доповідь, попри її суб'єктивний характер та окремі неточності, може бути використана в наукових роботах як джерело дослідження нацистського окупаційного режиму в окремому регіоні.

1. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України (далі – ЦДАВОВУ). – Ф. КМФ-8. – Оп. 1. – Спр. 101. – Арк. 19–264.
2. Україна у Другій світовій війні у документах : зб. нім. архівних матеріалів : у 4 т. / упоряд. В. Косик. – Львів, 2000. – Т. 4. – 1944–1945. – С. 79–86.
3. Удовик В. Німецько-фашистський окупаційний режим на території генеральної області «Київ» (Київська та Полтавська області) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. істор. наук / В. Удовик. – К., 2005. – 16 с.
4. Гончаренко О. Голокост на території Київщини: загальні тенденції та регіональні особливості (1941–1944 рр.) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. істор. наук / О. Гончаренко. – Черкаси, 2005. – 20 с.
5. Заболотна Т. Повсякденне життя населення Києва в роки нацистської окупації (1941–1943 рр.) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. істор. наук / Т. Заболотна. – К., 2008. – 20 с.
6. ЦДАВОВУ. – Ф. КМФ-8. – Оп. 1. – Спр. 101. – Арк. 219–224.
7. Там само. – Арк. 231–232.
8. Дерейко І. Місцеві військові формування збройних сил Німеччини на території рейхскомісаріату «Україна» (1941–1944 рр.) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. істор. наук / І. Дерейко. – К., 2006. – С. 10–12.
9. ЦДАВОВУ. – Ф. КМФ-8. – Оп. 1. – Спр. 101. – Арк. 235.
10. Там само. – Арк. 225–227.
11. Україна у Другій світовій війні у документах : зб. нім. архівних матеріалів : у 4 т. / упоряд. В. Косик. – Львів, 2000. – Т. 4. – С. 82.
12. Потильчак О. Нацистська політика у сфері підготовки спеціалістів із середньою та вищою спеціальною освітою в Україні (1942–1944) / О. Потильчак // Архіви окупації. 1941–1944 / упоряд. Н. Маковська. – К., 2008. – С. 788–789.
13. ЦДАВОВУ. – Ф. КМФ-8. – Оп. 1. – Спр. 101. – Арк. 257.
14. Україна у Другій світовій війні у документах : зб. нім. архівних матеріалів : у 4 т. / упоряд. В. Косик. – Львів, 2000. – Т. 4. – С. 83.
15. Заболотна Т. Продовольче забезпечення киян під час гітлерівської окупації / Т. Заболотна // Сторінки воєнної історії : зб. наук. ст. / НАН України, Ін-т історії України. – К., 2005. – Вип. 9. – Ч. 2. – С. 222.
16. Там само. – С. 229.
17. Удовик В. Вказ. праця. – С. 8.
18. Пастушенко Т. Остарбайтери з України: вербування, примусова праця, репатріація (історико-соціальний аналіз на матеріалах Київщини) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. істор. наук / Т. Пастушенко. – К., 2007. – С. 13.
19. ЦДАВОВУ. – Ф. КМФ-8. – Оп. 1. – Спр. 101. – Арк. 259–260.
20. Кучерук О. Володимир Багазій – голова міської управи Києва (1941–1942) / О. Кучерук // Друга світова війна і доля народів України : матеріали 2-ї Всеукр. наук. конф. – К., 2007. – С. 190.
21. Україна у Другій світовій війні у документах : зб. нім. архівних матеріалів : у 4 т. / упоряд. В. Косик. – Львів, 2000. – Т. 4. – С. 81.
22. Там само.
23. ЦДАВОВУ. – Ф. КМФ-8. – Оп. 1. – Спр. 101. – Арк. 262.
24. Там само. – Арк. 264.
25. Там само.
26. Україна у Другій світовій війні у документах : зб. нім. архівних матеріалів : у 4 т. / упоряд. В. Косик. – Львів, 2000. – Т. 4. – С. 80.

M. Mykhailiuk

VALDEMAR MAGUNII'S REPORT AS A SOURCE FOR THE STUDY OF THE NAZI OCCUPATION REGIME IN THE GENERAL DISTRICT "KIEV" (1941–1944)

The article analyses the major provisions of the report of Valdemar Magunia about his two-year operational experience as the head of the General District "Kiev" of the Reichskommissariat of Ukraine. The author also raises the issue of the reliability and source value of the report.